

Причорноморський центр
досліджень проблем суспільства

**МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ**

«СУСПІЛЬНІ НАУКИ:
СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ
ТА ФАКТОРИ РОЗВИТКУ»

22-23 січня 2016 р.

ББК 6я43
УДК 30(063)
С 89

Суспільні науки: сучасні тенденції та фактори розвитку: Матеріали С 89 міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, Україна, 22-23 січня 2016 року). – Одеса: ГО «Причорноморський центр досліджень проблем суспільства», 2016. – 128 с.

Організатори конференції не завжди поділяють думку учасників. У збірнику максимально точно відображається орфографія та пунктуація, запропонована учасниками.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

ББК 6я43
УДК 30(063)

© Автори тез, 2016

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. ІСТОРИЧНІ НАУКИ

Березовська О. В. ОБРАЗ ПАНТЕЛЕЙМОНА КУЛША В МЕМУАРИСТИЦІ ДІЯЧІВ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНО-ДЕМОКРАТИЧНОГО РУХУ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.....	6
Бойко Ю. О. ІНСТИТУТ МЕТАЛОФІЗИКИ ІМЕНІ Г. В. КУРДЮМОВА НАН УКРАЇНИ: ОГЛЯД АРХІВНОГО ФОНДУ	10
Бурлака С. М. КЛУБИ – ОСЕРЕДКИ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЬОЇ РОБОТИ СЕРЕД ТРУДЯЩИХ (1944-1950 РР.).....	14
Власюк О. Ю. ЗАКОРДОННА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА У СПРАВІ РЕПАТРІАЦІЇ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ ПО ЗАВЕРШЕННІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	17
Волканова Н. В. РОЛЬ ДВОРЯН БЕССАРАБІЇ У ФОРМУВАННІ ЛЕТЮЧИХ ЗАГОНІВ ПІД ЧАС КРИМСЬКОЇ ВІЙНИ.....	19
Качмала В. І. РОЛЬ ЗЕМСТВ У СТАНОВЛЕННІ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ (К. ХІХ – ПОЧ. ХХ СТ.).....	23
Компанієць О. В. ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ НОВІТНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ОПОЗИЦІЙНОГО ФОЛЬКЛОРУ ЧАСІВ «СУЦІЛЬНОЇ КОЛЕКТИВІЗАЦІЇ» ТА ГОЛОДОМОРУ В УКРАЇНІ: 2001-2015 РР.....	25
Мельничук О. В. УКРАЇНСЬКО-НІМЕЦЬКІ ЗВ'ЯЗКИ В ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНІЙ ОСВІТІ У 90-Х РР. ХХ СТ. – НА ПОЧ. ХХІ СТ.....	29
Слесаренко О. О. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ БІЛЬШОВИЦЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ	33
Тарахненко Л. Л. ПАЛОМНИЦТВО В РЕЛІГІЙНОМУ ЖИТТІ ЕТНОСПІЛЬНОТ НЕЗАЛЕЖНОЇ УКРАЇНИ (1991-2015 РР.).....	35
Яворський А. А. КУЛЬТУРНО-ОСВІТНЯ ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ПРОФЕСІЙНО-НАУКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У МІЖВОЄННІЙ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ (20-30-ТІ РР. ХХ СТ.)	37

Шевель А. О.
кандидат філософських наук, доцент
Сумський національний аграрний університет
м. Суми, Україна

СУПЕРТЕХНОЛОГІЇ – ЕПІЦЕНТР СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИХ ДИСКУСІЙ ХХІ СТОЛІТТЯ

Розв'язання проблем, пов'язаних із супертехнологіями, є в багатьох аспектах похідним від трансформації свідомого ставлення людини до самої технології, динаміка та потужності якої постійно зростають. Супертехнології такі, як молекулярна нанотехнологія, молекулярна біотехнологія і комп'ютерна технологія є епіцентром соціально-філософських дискусій ХХІ століття.

О.Я. Мороз констатує, що ці технології репрезентують три структурні рівні організації матерії: молекулярна нанотехнологія – атомний; молекулярна біотехнологія – біологічний (життя); комп'ютерна технологія – мисленнєвий (розум). Ці технології стали базою для розробки і практичної реалізації мегапроектів: «Геном людини», «Нанотех», «Біотех», «Штучний суперінтелект» і інших. Термін «супертехнології» (уживається як синонім високих наукоємних технологій) позначає сукупність наукоємних технологій, що розвиваються на базі досягнень фундаментальних наук. Створення даних технологій пов'язане з використанням знань про фундаментальні першооснови різних структурних рівнів матерії.

В.С. Лук'янець зазначає, що науково-світоглядною базою розвитку індустрії супертехнологій є трансдисциплінарна теорія динаміки складних систем. Образ світу, що формується творцями даної теорії, відрізняється від образу часів мультидисциплінарного світогляду. Тепер це мультиверсум складних динамічних систем. «Ясно, що якщо не виходити з припущення про те, ніби природа внутрішньо розділена на окремі відсіки, то навряд чи слід наполягати на тому, щоб дослідження природи неодмінно повинні проводитися на основі окремих наукових дисциплін, розділених непроникливими перегородками».

На тлі загального впровадження науки в систему продуктивних сил (предмети і засоби праці, свідомість людини) в даний час сформувалася особлива категорія технологій, які іменуються наукоємними. У чому їх суть? Суть будь-якої технології полягає в можливості управляти технологічним процесом на будь-якому етапі. Результатом такого процесу обов'язково є отримання якісно нового продукту із заздалегідь заданими властивостями, такого, що володіє потенціалом отримання прибутку при реалізації на ринку [3, с. 21]. Що ж таке високі наукоємні технології?

Технологія (від грец. τέχνη – мистецтво, майстерність, уміння) – сукупність методів та інструментів для досягнення бажаного результату; метод перетворення даного в необхідне; спосіб виробництва.

Наукоємність – це один із показників, що характеризують технологію, що відображає ступінь її зв'язків з науковими дослідженнями і розробками. Є підс-

тави вважати, що наукоємною є технологія, яка включає в себе обсяги наукових досліджень і розробок, що перевищують середнє значення цього показника в певній галузі.

Згідно із Законом України «Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій» високі наукоємні технології – технології, що створюються на підставі результатів наукових досліджень та науково-технічних розробок, забезпечують виготовлення високотехнологічної продукції, сприяють запровадженню високотехнологічного виробництва на підприємствах базових галузей промисловості.

Наукоємні технології є найбільш новими та прогресивними технологіями сучасності. Це нанотехнології, за допомогою яких можливо створювати штучні атоми, квантові дроти, квантові кристали, котрі можуть бути використані як деталі молекулярних процесорів. На базі останніх будуть створюватися деталі могутніші системи штучного інтелекту, котрі згодом будуть управляти наноасемблерами, здатними збирати із атомів будь-які речовини. Це також технології виробництва нейрочипів для імплантування в тіла живих істот; технології, що впливають на геноми з метою конструювання трансгенних істот, котрих до цього не існувало в природі; наномедицинські технології [2, с. 28]

Можна виділити деякі особливості, що відрізняють наукоємні технології від інших технологій:

- а) висока швидкість впровадження, значне зменшення часового інтервалу між науковим відкриттям і його впровадженням в технологію;
- б) високий ступінь впливу на соціокультурну дійсність, що приводить до швидких системних змін останньої в умовах неможливості однозначного прогнозування результатів цих ефектів;
- в) потреба в тому, щоб продукти наукоємних технологій ставали ланкою іншого процесу виробництва високих технологій.

Системоутворюючими технологіями феномену високих наукоємних технологій є нанотехнології, біотехнології, інформаційно-комунікаційні технології. У чому полягають їх сутнісні риси?

Однією з провідних галузей індустрії наукоємних технологій на сьогоднішній день є нанотехнологія. Нанонаука – це вивчення фундаментальних принципів молекул і структур, щонайменше, один розмір якого дорівнює від 1 до 100 нанометрів (префікс «нано» означає одну мільярдну метра). Дані елементи називаються наноструктурами. Нанонауку можна назвати також наукою про синергетичне конструювання і управління квантовою реальністю. Принцип активного управління подіями мікросвіту – це один з ключових методологічних принципів нанонауки. У цьому контексті очевидно стає трансдисциплінарна паралель нанонауки з синергетикою, особливо якщо розглядати трансдисциплінарність як постнекласичну емпірію в її трансформативному вимірі.

Один з напрямів наукоємних технологій – це біотехнологія, перетворилася з науки, що пізнає світ живого, в науку, що активно створює засоби зміни цього світу на користь людини. На сучасному етапі вчені мають можливість не тільки використовувати процеси життєдіяльності для практичних цілей, але і управляти ними, а також створювати перспективні в практичному відношенні нові сис-

теми, що не існують в природі. Біотехнологія в цілому є системою прийомів направленої використання процесів життєдіяльності живих організмів для отримання промисловим способом цінних продуктів.

Один з головних напрямів біотехнології – гена інженерія – розділ біотехнології, пов'язаний з цілеспрямованим конструюванням нових комбінацій генетичного матеріалу, здатного розмножуватися в клітці і синтезувати певний продукт.

Сучасний розвиток генетики досягнув тих висот, з яких відкриваються перспективи вирішення деяких важливих питань як біологічного, так і філософського характеру [3, с. 23].

В.М. Вандишев наголошує, що у генетики є одна важлива властивість: вона працює. Досягнення останніх років у вирощуванні культурних рослин і порід домашніх тварин вражають. Тому вже не доводиться серйозно сумніватися ні в її методах, ні в теоретичних основах. Наше знання про природу людського виду зростає приголомшуючими темпами. Складання генетичної карти геному людини, тобто приблизно ста тисяч генів, розподілених в хромосомах, є хімічною формулою людської істоти. Цей неймовірно довгий текст обсягом до мільярду слів, еквівалентний 800 Бібліям, не просто доступний для прочитання, він дає нам інформацію про наше минуле і майбутнє і його можна навіть редагувати [1, с. 80].

Отже, сучасні технології виступають як феноменом величезних можливостей людства, так і наріжним каменем подальшої долі існування людської культури і людства взагалі. Виникнення нових соціокультурних практик, набуття людиною різноманітних модусів існування в умовах сучасності підкреслюють тісний взаємозв'язок супертехнологій і людини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вандишев В.М. Біотехнології й людина: ідеологія й практика [Текст] / В. М. Вандишев // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2008. – Вип. 34. – С. 80-86.
2. Гайворонська, О. Наукоємні технології як рушійний механізм розвитку людини і суспільства [Текст] / О. Гайворонська // Світогляд – Філософія – Релігія : зб. наук. праць. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – Вип. 3 – С. 28–36.
3. Кондратенко С.В. Наукоємні технології – детермінуючий чинник становлення планетарної цивілізації / С.В. Кондратенко // Філософські науки: Збірник наукових праць. – Суми: СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2009. – С. 21-26
4. Семенов Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки [Текст] / Е.П. Семенов, В.П. Мельник. – Львів, 2006. – 152 с.

